

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਕਰੀਮੀਨਲ
ਪਹਿਲਾਂ ਆਰ ਐਸ ਨਰੂਲਾ ਜੇ.
ਰਾਜ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ.

ਬਨਾਮ

ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1964 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 160 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੇਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਐਕਟ (V of 1898)— S. 173 (4)— ਕੇਡ ਦੇ ਐੱਸ. 164 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਪਰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ—ਦੇਸ਼ੀ— ਦੀ ਸਕੀਮ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ—ਕੀ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁਫਤ ਕਾਪੀਆਂ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

1965
13 ਅਗਸਤ

ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (4) ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਯੋਜਨਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਇਹ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 161(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਫਤ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਮੁਫਤ ਕਾਪੀਆਂ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(4) ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ “ਸਮੇਤ” ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਆਖਿਆ, ਕਲਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(4) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦੇਸ਼ੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਫਤ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਐਸ. ਬਿੰਦਰਾਂ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 265 /ਆਰ ਕੇ, ਮਿਤੀ 16,18 ਨਵੰਬਰ, 1964 ਰਵੀਜਨ ਆਰਡਰ ਲਈ ਅਰਜਨ ਦਾਸ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਉਨਾ, ਮਿਤੀ 4 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੇਧ ਲਈ, 1964, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਮ ਆਰ ਛਿੱਬਰ ।

ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਲਈ ਏ ਐਸ ਆਨੰਦ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਪੀ ਐਸ ਮਾਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਨਾਰੂਲਾ ਜੇ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਮੁਫਤ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਮਿਟਿੰਗ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਧਾਰਾ 164, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਿ ਇਸਤਰਾਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਿਤੀ 4 ਸਤੰਬਰ 1964, ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ ਐਸ ਬਿੰਦਰਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਨੇ 17 ਅਕਤੂਬਰ, 1964 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਕਤ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 326 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਹੁਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਇਹ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੁਣ ਤੱਕ ਬੇਅਰਾਮੀ ਵਾਲੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਆਨੰਦ, ਉਸਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ- ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਅਤੇ ਹਰ ਵਾਰ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣ ਤੱਕ ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ ਐਸ ਮਾਨ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਡਾ.ਆਨੰਦ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਇਕੱਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਸਤਰਾਜ਼ਾ ਪੱਖ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਵੀ ਹੇਠ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।

ਸੈਕਸ਼ਨ 164, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ"ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(4) ਵਿੱਚ ਸਮੇਤ"ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਬਸਟਰੈਕ ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁਫਤ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ-

- (1) ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੱਗੇ ਭੇਜੀ ਗਈ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ, ਜਿਸਨੂੰ ਚਲਾਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
- (2) ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ
- (3) ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ
- (4) ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 161 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ(v) ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਪਲਾਈ ਜਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੰ (3) ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ, ਵਾਧੂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ-

- (3) ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ-

(a) ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ,

" ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਇਹ ਉਹ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਐਡ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਧਾਰਾ 164, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ, ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਆਖਰੀ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਜੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸਭਾਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ
ਬਨਾਮ
ਰਜਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ
ਨਰੂਲਾ
ਜੇ

ਸਰਕਾਰ
ਬਨਾਮ
ਰਨਬੀਰ
ਸਿੰਘ
ਨਰੂਲਾ ਜੇ

ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਆਦਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 164, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ ਐਸ ਬਿੰਦਰਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਵਾਲਾ ਰਿਕਾਰਡ ਜਨਤਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਦੀ ਕਾਪੀ, ਦੇਸ਼ੀ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਉਸ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਬਿਆਨ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 173(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਆਦਿ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਚਲਾਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸ਼ਬਦ, ਜੋ ਕਿ ਕਥਨ, ਆਦਿ ਹਨ। ਚੌਥੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਗੋਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਕਿ "ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 (3) ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਯੋਜਨਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚਲਾਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕੇਸ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਚੌਥੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ "ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 161(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ" ਹੈ, ਮੁਫਤ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ii^ "ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ" ਦੇ ਕੇਸ ਜੋ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਮੁਫਤ ਕਾਪੀਆਂ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਹੈ

ਹਮਲਾ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰੈਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਿਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਇਸ ਨੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਚਨਚੇਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕੀ ਇਸਤਰਾਸਾ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਫਿਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਉਪ-ਭਾਗ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੰ. (3) ਅਤੇ (4) ਨੇ ਇੱਕੋ ਜੀਨਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਜਾਤੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਦੇ ਉਲਟ ਭਿੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਆਈਟਮਾਂ "ਚਾਲਾਨ" ਅਤੇ "ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ" ਹਨ, ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, "ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 161(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਿਆਨ" ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਪਲਾਈ, ਇਸਲਈ, ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ 'ਸ਼ਾਮਲ', ਇਸਦੇ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਚੈਂਬਰਜ਼ ਟਵੰਟੀਥ ਸੈਂਚੁਰੀ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ" (1964 ਐਡੀਸ਼ਨ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਨੱਥੀ ਕਰਨ ਲਈ : ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ: ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਗਿਣਨਾ: ਅੰਦਰ ਲੈਣਾ'। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਆਮ ਅਰਥ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ 'ਸ਼ਾਮਲ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਰਾਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਲੇਖ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨਾ। ਇਹ ਉਹ ਅਰਥ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ "ਸਟ੍ਰਾਡਜ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ" (ਜਿਲਦ 2), ਪੰਨਾ 1415-16 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ 'ਸ਼ਾਮਲ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ 'ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਯਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਲੂਡ..... ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ।

ਸਰਕਾਰ
ਬਨਾਮ
ਰਨਬੀਰ
ਸਿੰਘ
ਨਰੂਲਾ ਜੋ

ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ
ਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਨਰੂਲਾ ਜੇ

ਪਰ ਉਸੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ "ਸਟਰੈਂਡਜ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ" ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ-

ਪਰ 'ਸ਼ਾਮਲ' ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ 'ਮਤਲਬ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਸ ਅਰਥ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰਵ ਸੰਜੀਦਾ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

"ਸਟ੍ਰੈਂਡਜ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ" ਦੇ ਪੰਨਾ 1416 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 'ਸ਼ਾਮਲ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ-

“ਸੈਕਸ਼ਨ 27, ਵਿਲ ਐਕਟ, 1837 (7 ਵਿਲ. 4 ਅਤੇ 1 ਵਿਅਤ., ਸੀ. 26) ਵਿੱਚ 'ਸ਼ਾਮਲ', ਸੈਕਸ਼ਨ 24 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਏ.ਸੀ. ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਚੱਡਾ (1) ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 3 ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਦੀ ਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 2 ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਬਰੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ 'ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸਮੇਤ' ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਕੇ। ਉਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘਰ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਸਮੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਐਂਟਰੀ ਵਿੱਚ 'ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ' ਸ਼ਬਦ। ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 3 ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦਾ ਨੋਟ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੌਮ ਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਬਦ 'ਸਮੇਤ' ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

(1) ਏਆਈਆਰ 1954, ਬੰਬ 294.

ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ। ਮਿਆਦ, ਇਸ ਲਈ, ਮੂਲ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (4) ਵਿੱਚ 'ਸਮੇਤ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਵਾਕੰਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, 'ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਭਾਗ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਵੀ 'ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ। ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ 'ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਨ, ਐਫ ਆਈ ਆਰ, ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਲ *ਈਜ਼ੂਸਡੇਮ ਜੈਨਰੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ।* ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਕਨੂੰਨ ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਬਦ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਿਰਫ ਸੰਭਵ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ
ਬਨਾਮ
ਰਨਬੀਰ
ਸਿੰਘ
ਨਰੂਲਾ ਜੇ

ਭਾਵੇਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173(4) ਵਿੱਚ 'ਸਮੇਤ' ਸ਼ਬਦ 'ਅਤੇ' ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਸ਼ਬਦ ਵਧੀਕ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਵਿਦਵਤਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਊਨਾ, ਮਿਤੀ 4 ਸਤੰਬਰ 1964 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 173(4), ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦੇਸ਼ੀ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਫਤ ਕਾਪੀਆਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਰਕਾਰ
ਬਨਾਮ
ਰਨਬੀਰ
ਸਿੰਘ
ਨਰੂਲਾ ਜੇ

ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 164 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੇਕਰ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਦਰ ਦੇਵ ਦੁਆ ਅਤੇ ਪੀ ਸੀ ਪੰਡਿਤ ਐਫ ਜੇ.ਜੇ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਲੱਖਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ

ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ 1958 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 170

1965
ਅਗਸਤ 25

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਾਨੂੰਨ (1894 ਦਾ 1)— ਐੱਸ. 23— ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਹਿ-ਸੰਚਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ- ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ— ਕਿਵੇਂ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇ— ਚਾਹੇ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਦੀ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ, ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਜ਼ਮੀਨ ਧਾਰਕ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਵਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਉਹ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਵੱਧ ਜਾਂ ਘੱਟ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰ ਸਾਰੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਭਾਵੇਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਨਿਵੇਕਲਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਸਾਂਝਦਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਰਲੇਖ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ। ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਦੋਂ ਤਕ ਮਨਜ਼ੂਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਕ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਅਸਲ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਚ ਖੇਤਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਅਸਲ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਇਕੱਲੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਰਾਰੀ ਲਾਲ ਪੁਰੀ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਮਿਤੀ 23 ਜਨਵਰੀ, 1958 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ ਤੇ।

Gurwinder Singh

Statistical Assistant

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।